

HÂRİS b. ABDÜKÜLÂL

(الحارث بن عبدكلال)

el-Hâris b. Abdükülâl
b. Nasr el-HimyeriYemen'de
İslâmiyet'i kabul eden
ilk Himyer meliklerinden.

Yemen'in güneyinde Cened şehri ve civarında yaşayan Himyerîler, Habeş ve Sâsânî hâkimiyetiyle birlikte küçük beyliklere bölünmüştü. Hâris b. Abdükülâl de İslâmiyet'in ortaya çıkışı sırasında Himyer meliklerinden biriydi. Hz. Peygamber'in Himyer meliklerini İslâm'a ne zaman davet ettiği kesin olarak bilinmemekle birlikte diğer komşu hükümdarları davetiyle aynı zamana (7/628) rastladığı tahmin edilmektedir. Bazı kaynaklarda, Resûl-i Ekrem'in Hâris b. Abdükülâl'e Ayyaş b. Ebû Rebîa el-Mahzûmî ile (İbn Abdürabbih, II, 50) Muhâcir b. Ebû Ümeyye'yi (İbn Hacer, I, 283) elçi olarak gönderdiği zikredilmekteyse de bunun doğru olmadığını ileri sürenler de bulunmaktadır (Fayda, s. 100; Abdurrahman Abdülvâhid eş-Şücâ', s. 134).

Hâris b. Abdükülâl, kardeşleri Nuaym, Şürahbîl (Şüreyh), Nu'mân, Meâfir ve Hemdân ile diğer bazı Himyer melikleri müslüman olduklarını bildirmek üzere Hz. Peygamber'e Mâlik b. Mürâre er-Ruhâvî ile bir mektup gönderdiler. Mâlik, Resûlullah'a Tebûk Seferi'nden Medine'ye dönüşünde ramazan ayında (Kasım 630) geldi; Hz. Peygamber Bilâl-i Habeşî'ye elçiyi misafir edip ağırlamasını emretti.

Bazı kaynaklarda Hâris b. Abdükülâl'in bizzat Resûl-i Ekrem'in huzuruna gidecek müslüman olduğu ifade edilmişse de (İbn Hacer, I, 283; Hasan Süleyman Mahmûd, s. 52) Resûlullah'ın söz konusu meliklere yazdığı mektuptaki ifadelerden bunun doğru olmadığı anlaşılmaktadır. Nitekim Hz. Peygamber'i görmediği için Hâris sahâbî unvanını alamamıştır.

Hz. Peygamber, Himyer meliklerinin İslâmiyet'i kabul etmesine sevindi ve onlara Mâlik b. Mürâre ve Muâz b. Cebel ile bir mektup gönderdi. Bu mektupta Allah'a ve Resulü'ne itaat etmelerini, namaz kılmalarını, ganimet mallarının beşte birini Allah ve Resulü'nün hakkı olarak vermelerini, müslümanlardan zekât, yahudi ile hristiyanlardan cizye almalarını ve elçilerine iyi davranmalarını istiyordu. Kaynaklarda ayrıca Abdullah b. Zeyd, Mâlik b. Ubâde ve Ukbe b. Nemîr gibi sa-

hâbîlerin Hz. Peygamber tarafından Himyer meliklerine elçi olarak gönderildiği kaydedilmekte ve Resûl-i Ekrem'in Amr b. Hazm ile Himyer meliklerine zekât ve diyetlerle ilgili ikinci bir tâlimatnâme daha yolladığı (İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, I, 404) belirtilmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Abdurrezzâk es-San'ânî, *el-Muşannef*, IV, 136; İbn Hişâm, *es-Sîre* (Zekkâr), II, 1009-1011; Ebû Ubeyd, *el-Emvâl* (nşr. Muhammed Amâre), Beyrut 1409/1989, s. 82, 92, 101; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, I, 356; V, 530-531; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), III, 120-122; İbn Abdürabbih, *el-İkdû'l-ferîd*, II, 50; Süheylî, *er-Ravzû'l-ünûf*, VII, 413-415; İbnü'l-Cevzî, *el-Vefâ*, II, 742-743; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, I, 404; a.mlf., *el-Kâmil*, II, 290; İbn Kesir, *es-Sîre*, IV, 145-147; İbn Hudeyde, *el-Mişbâhu'l-mudî* (nşr. Muhammed Azîmüddin), Beyrut 1405/1985, II, 263; İbn Hacer, *el-İşâbe*, I, 283; Muhammed Hamîdullah, *el-Veşâ'iku's-siyâsiyye*, Beyrut 1403/1983, s. 218-226; a.mlf., *İslâm Peygamberi* (Tuğ), I, 679-680; a.mlf., "A Letter of the Prophet in the Musned-Script Addressed to the Yemenite Chieftains", *HI*, V (1982), s. 3-20; Ahmed Hüseyin Şerefüddin, *Târîhu'l-Yemeni's-sekâfi*, Kahire 1387/1967, IV, 11; Hasan Süleyman Mahmûd, *Târîhu'l-Yemeni's-siyâsi fi'l-aşri'l-İslâmî*, Bağdad 1969, s. 52; Muhammed b. Ali el-Ekvâ, *el-Veşâ'iku's-siyâsiyyetü'l-Yemeniyye*, Bağdad 1396/1976, s. 107-110; Mustafa Fayda, *İslâmiyetin Güney Arabistan'a Yayılışı*, Ankara 1982, s. 90-93, 97-98, 100; Abdurrahman Abdülvâhid eş-Şücâ', *el-Yemen fi şadri'l-İslâm*, Dimaşk 1408/1987, s. 128-134.

HÜSEYİN ALGÜL

HÂRİS b. ABDÜLMUTTALİB

(الحارث بن عبدالمطلب)

el-Hâris b. Abdilmuttalib b. Hâşim
b. Abdimenâf b. Kusayy
(ö. 570'ten sonra)Abdilmuttalib'in büyük oğlu
ve Hz. Muhammed'in amcası.

Annesi, Âmir b. Sa'saa kabilesinden Safiyye bint Cündeb'dir. Hâris'in nesli, Benî Hâşim'in Hârisiyyûn diye bilinen kalabalık bir kolunu teşkil eder. Babası Abdilmuttalib onun adına izâfeten Ebû'l-Hâris künyesiyle anılır. Abdilmuttalib Zemzem Kuyusu'nu kazarken diğer oğulları henüz dünyaya gelmediğinden yanında sadece oğlu Hâris vardı. Hâris bu dönemde babasının en büyük destekçisi olarak görülmektedir. Belâzürî (*Ensâb*, I, 79), onun Abdilmuttalib'in oğlu Abdullah'ı kurban etmek istediği yılda öldüğünü kaydediyorsa da Abdullah'ın vefat ettiği sırada Hâris'in hayatta bulunduğuna dair kuvvetli rivayetler mevcuttur. İbn Sa'd (*et-Tabakât*, I, 99), Taberî (*Târîh*, II, 246) ve Zehebî'nin (*Târîhu'l-İslâm*, s. 50) ver-

dikleri bilgiye göre Abdullah b. Abdilmuttalib bir Kureys kervanı ile Suriye'ye yaptığı bir ticarî seyahatten dönerken Medine'de hastalandı ve orada kaldı. Bu haber Abdilmuttalib'e ulaşınca oğlu Hâris'i durumu öğrenmesi için Medine'ye gönderdi. Ancak Hâris Medine'ye ulaştığında Abdullah vefat etmiş ve defnedilmişti. Buna göre Hâris, Belâzürî'nin verdiği tarihten daha sonraki bir tarihte Abdullah'ın vefatından (570) sonra, Abdilmuttalib'in vefatından (577) önce ölmüş olmalıdır.

BİBLİYOGRAFYA:

İbn Hişâm, *es-Sîre*², I, 146; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, I, 83, 92-93, 99; IV, 48; Zübeyrî, *Nesebü Kureys*, s. 18, 85-87; İbn Kuteybe, *el-Ma'ârif* (Ukkâşe), s. 118, 126; Belâzürî, *Ensâb*, I, 78, 79, 90; Ya'kûbî, *Târîh*, I, 246; II, 11, 27; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), II, 246, 251; İbn Hazm, *Cemhere*, s. 15, 70-71; İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil*, II, 12-13; Zehebî, *Târîhu'l-İslâm: es-Siretü'n-nebeviyye*, s. 50; F. Wüstenfeld, *Genealogische Tabellen der Arabischen Stämme und Familien*, Göttingen 1852, s. 10; Köksal, *İslâm Tarihi* (Mekke), s. 39-40.

İBRAHİM SARIÇAM

HÂRİS b. ABDÜLUZZÂ

(الحارث بن عبدالعزيز)

Ebû Züeyb el-Hâris
b. Abdüluzzâ b. Rifâa es-Sa'dî

Hz. Peygamber'in sütbabası.

Hevâzin kabilesinin Benî Sa'd b. Bekir kolundan olup künyesinin Ebû Kebşe olduğu da rivayet edilmektedir (bk. EBÜ KEBŞE). Karısı Halîme, sütanneliği yapacağı bir çocuk bulmak üzere Mekke'ye geldiğinde yanında Hâris de vardı. Halîme, yetim olduğu için diğer kadınların almak istemediği Hz. Muhammed'i alıp almama hususunda kocasının fikrini sorduğu zaman onun, Muhammed'in alınmasını uygun gördüğünü ve belki bu vesile ile Allah'ın kendilerine hayır ve bereket vereceğini ümit ettiğini söylediği kaynaklarda ifade edilir. Yine bazı kaynaklarda belirtildiğine göre o gece Hâris, zayıf ve yaşlı develerinin her zamankinin aksine bol süt verdiğini görerek sevinmiştir (İbn Hacer, I, 282 vd.).

Hâris ve Halîme, Hz. Muhammed'i alıp yurtlarına döndükten kısa bir müddet sonra evlerinde bereketin arttığını gördüler. Bunun Hz. Muhammed sebebiyle olduğunu farkederek Hâris, "şakk-ı sadr" hadisesi üzerine Hz. Muhammed'in başına bir hal gelmesinden endişe duyarak ailesine teslim edilmesinin uygun olacağını düşündü (bk. ŞAKK-ı SADR). Çocuk-